

Спеціалізовані школи для обдарованих учнів в США

Той факт, що суспільство та освіта є невід'ємною частиною один від одного не є невідомим фактом. Поступово в суспільній свідомості починає формуватись розуміння того, що розширення та рівень освіти будь – якого сучасного суспільства роблять вивчення потенціалу майбутньої генерації реально необхідним для сьогодення, а також того, що перехід до епохи наукових технологій неможливий без збереження та примноження інтелектуального багатства країни.

В педагогічній практиці існує стійкий інтерес до проблеми навчання здібних дітей. Дуже інтенсивно дослідження обдарованості проводяться за кордоном, перш за все в США. Проблема надання спеціальної освіти обдарованим учням привертає великий інтерес з боку американського суспільства вже протягом багатьох десятиріч. Саме тому, проблема забезпечення цією спеціальною освітою набуває особливої актуальності.

Метою цієї статті є аналіз літератури та отриманої інформації, яка була почерпнута з інтерв'ю взятого авторкою статті у громадянки США Келлі Бер, яка була виявлена обдарованою дитиною і в свій час навчалась в одній із спеціалізованих шкіл, а зараз є директором благодійного проекту допомоги дітям – сиротам “Операція Україна”, журналісткою та спеціалістом з соціології за фахом. Аналіз цього матеріалу допоможе прослідкувати процес надання спеціалізованої освіти обдарованим учням в спеціалізованих школах США.

В американському суспільстві велике місце посідає проблема гармонійного розвитку обдарованої дитини. В першу чергу це досягається за допомогою диференційованих, а в окремих випадках й індивідуальних учбових планів. Обдаровані учні потребують інших

навчальних програм та підтримки, яка ширша ніж звичайна, для того щоб вони мали змогу реалізувати свій потенціал, як для себе, так й для суспільства.

Науковці, які займалися цією проблемою в Америці, зробили висновки, що обдаровані учні потребують декілька видів програм, які пов'язані з формуванням їх пізнавальної та особистої сфер:

- програм, які розвивають навички навчальної діяльності;
- програм, які розвивають виявлені таланти та здібності;
- програми, які формують адекватну “Я – концепцію”;
- програми діяльності позашкільних організацій.

Ці програми будуються на наступних принципах: стимулювання інтелектуального розвитку, урахування індивідуальних інтересів, формування вміння працювати в групі, зв'язок з загальним навчальним планом.

Існує три підходи до освіти обдарованих дітей:

- навчання обдарованих дітей в рамках звичайного класу, але по індивідуальним програмам;
- створення для обдарованих дітей спеціалізованих класів в структурі звичайної школи;
- організація спеціалізованих шкіл.

Відомо, що в багатьох американських школах існує спеціальна програма для обдарованих учнів (Advanced Placement Program). Вона дозволяє комбінувати навчання в школі із вивченням предметів першого курсу коледжу. По закінченню цього курсу учні автоматично можуть отримати зарахування в той чи інший коледж або університет, і навіть деяку кількість заліків.

Що стосується спеціалізованих шкіл, то в освітній системі США існують так звані *альтернативні школи* (“alternative schools”). Альтернативні школи – це будь – яка загальноосвітня або приватна

школа, яка відрізняється від звичайної своїм навчальним планом, метою та методикою навчання. Більшість альтернативних шкіл намагаються організувати менш формальні відносини між учнями та вчителями. Зокрема, вони намагаються більше використовувати суспільні засоби поза школою та залучати батьків до освітнього процесу. Також треба зазначити, що деякі альтернативні школи можуть працювати тільки з початковою школою, інші приймають тільки підлітків. Існують навіть такі школи, в яких учнів різного віку об'єднують в спільні класи за інтересами до одних і тих же предметів. Типова альтернативна школа містить від 30 до 40 учнів, що надає можливість легше пристосовувати свою навчальну програму для того, щоб вона відповідала індивідуальним потребам та бажанням учнів.

Деякі альтернативні школи працюють як частина загальноосвітньої системи. Такі школи називаються *спеціалізованими школами* (“magnet schools”). Більшість спеціалізованих шкіл займаються окремими сферами навчання, такими як драма, музика, математика або природознавчі науки.

Для того, щоб потрапити в спеціалізовану школу існує декілька можливостей, які змінюються залежно від місця знаходження. Іноді вибір відбувається за принципом черги – хто перший подав заяву, того й зарахували. Іноді відбувається шляхом проведення “лотереї”. В цих випадках формується додатковий резервний список тих учнів, які не потрапили до основного списку, але які можуть ще потрапити до спеціалізованої школи. Але слід зазначити, що таким чином можна потрапити до спеціалізованої школи тільки у неблагополучному районі. Проте, якщо школа знаходиться у престижному районі, то учні повинні скласти тест для того, щоб було визначено рівень їх

здібностей. В цьому випадку в кожній школі існує мінімум, який учні мають набрати, щоб бути зарахованими до спеціалізованої школи.

Як відомо, спеціалізовані школи запроваджують всебічну освіту, але в тій галузі науки або мистецтва, в якій вони спеціалізуються, вони мають більше можливостей. В тій галузі, яка є профілем для школи, вони мають кращий викладацький состав та науковий потенціал. Зокрема, існують спеціальні навчальні програми, які вищі за рівнем складності, містять більше експериментальних методик, нових концепцій в навчанні, нових шляхів викладання. Учні спеціалізованих шкіл мають більше можливостей приймати участь у наукових змаганнях або відвідувати наукові відділення університетів, частіше відвідувати наукові музеї або музеї для учнів, де вони проводять свої експерименти. Також в цих школах існують такі навчальні заклади, як: *наукові клуби* (“science clubs”), де учні щодня працюють над науковими проектами та мають можливість змагатись у їх впровадженні на рівні міста, штату або на державному рівні; *дискусійні клуби* (“debate clubs”), де учні виголошують промови, вирішують суперечливі питання, ведуть дискусії один з одним. Всі ці клуби існують в школах, ними керують викладачі, які несуть відповідальність за діяльність клубів.

Наприклад, якщо взяти спеціалізовану школу Коунстога (Омаха, штат Небраска), то вона надає багато можливостей для задоволення освітніх потреб обдарованих учнів з таких дисциплін як математика та економіка. Унікальна методика викладання поєднується з вивченням життєвих ситуацій для того, щоб забезпечити становлення учнів як відповідальних громадян і надати їм стимул навчатися протягом усього життя. Що стосується освітньої програми цієї школи, то основними критеріями тут виступають такі фактори як:

- формування досвіду академічного навчання, який базується на дослідницькій діяльності та практичному втіленню цього

досвіду, щоб забезпечити розвинення потенціалу учнів якомога повніше;

- демонстрація зв'язків між навчанням у школі та суспільством, поміж якої учні живуть;
- створення для кожного учня суспільне оточення, де він був би центром, де зосереджені усі його інтереси, потреби та здібності;
- створення партнерства між суспільством та навчальними закладами (спеціалізована школа, університет) для забезпечення учнів життєвим досвідом та втіленням його у майбутній кар'єрі.

Школа Коунстога надає можливість своїм учням отримати ще й додаткові знання. Вона забезпечує:

- надання інформації про професії інженера, фінансиста, підприємця, архітектора і т. і.;
- надання знань з економіки в області консюмеризма та виробництва;
- дослідження суспільства, які вимагають знання основ економіки та математики;
- вивчення стосунків між економікою США та сусідських міст, штатів, а також глобальної економічної системи;
- вивчення природничих ресурсів, урядової та промислової спеціалізації;
- надання поглиблених знань з алгебри та геометрії, які пов'язані з економікою;
- навчання вмінню аналізувати, інтерпретувати, робити презентації та висновки, а також вмінню спілкуватись;
- навчання використовувати технології для спілкування та для складання доповідей;

- навчання вмінню використовувати технології для того, щоб зробити вишуканою як письмову так і в розмовну мову;
- навчання використанню Інтернету, для того щоб вміти знайти потрібну інформацію, вивчення цікавих тем та новин.

Разом з тим, спеціалізована школа Коунстога співпрацює з Медичним Страховим Товариством штату Небраска, Федеральним Банком Омахи та Університетом Небраски.

Таким чином, ми бачимо, що така спеціалізована школа як школа Коунстога надає набагато глибшу та ширшу освіту обдарованим учням з таких дисциплін, як математика та економіка. Це відбувається завдяки спеціалізованим програмам, які виводять цю школу на перше місце в районі по задоволенню освітніх потреб обдарованих учнів в галузі точних наук.

Із зазначеного вище видно, що система освіти США приділяє велику увагу спеціальній освіті для обдарованих учнів, бо ця освіта не є питанням індивідуальної переваги в порівнянні із суспільною. Педагогічна підтримка обдарованих учнів містить цілісний підхід до обдарованих й талановитих учнів, як до особистостей, для того, щоб розвинути й підтримати їх здібності, реалізувати їх дар. Спеціальна освіта підкреслює індивідуальний підхід, який спрямований на потреби учнів, а також забезпечує тривалу та придатну освіту починаючи з початкової й закінчуючи вищою школами.

Обдаровані й талановиті учні можуть навчатись як в звичайних класах, так і в класах зі спеціалізованою програмою навчання, в спеціалізованих школах, або в школах, де існують звичайні класи разом зі звичайними. Нема різниці в тому, де ці діти отримують освіту, в будь-якому випадку, їм потрібен диференційований учбовий

план, націлений на задоволення їх індивідуальних здібностей, потреб та інтересів.

Таким чином, можна зробити висновок, що навчання обдарованих дітей в США має наукову компетенцію, освітні установи, адекватні навчальні програми та підготовлених викладачів.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Alkin, Marvin C., ed. *Encyclopedia of Educational Research*. 4 vols. 6th ed. Macmillan, 1992.
- 2) Edelfelt, Roy. *Careers in Education*. Rev. ed. NTC Pub. Group, 1993.
- 3) Hansen, Barbara J., and Mackey, P. E. *Your Public Schools: What You Can Do to Help Them*. Catbird, 1993.
- 4) Korn, Claire V. *Alternative American Schools: Ideals in Action*. State Univ. of New York Pr., 1991.
- 5) Kozol, Jonathan. *Alternative Schools: A Guide for Educators and Parents*. Rev. ed. Continuum, 1982. First published in 1972 as *Free Schools*.
- 6) Mackenzie, Leslie, ed. *Encyclopedia of Education Information for Elementary and Secondary School Professionals*. Grey Hse., 1994.
- 7) Pangle, Lorraine S. and T. L. *The Learning of Liberty: The Educational Ideas of the American Founders*. 1993. Reprint. Univ. Pr. of Kans., 1995.
- 8) Pickering, Marianne. *Lessons for Life*. Blackbirch Pr., 1995. Younger readers.
- 9) Ravitch, Diane, and Vinovskis, M. A., eds. *Learning from the Past*. Johns Hopkins, 1995.
- 10) Ronald Gross, Co-chair, Univ. Seminar on Innovation in Education, Columbia Univ.; Editor, *The Great School Debate*.
- 11) Toch, Thomas. *In the Name of Excellence*. Oxford, 1991.
- 12) Wooster, Martin M. *Angry Classrooms, Vacant Minds*. Pacific Research Inst. for Public Policy, 1994.
- 13) World Book estimates based on data from U.S. Department of Education.
- 14) Yancy, Diane. *Schools*. Lucent Bks., 1995.
- 15) Young, Timothy W. *Public Alternative Education: Options and Choice for Today's Schools*. Teachers Coll. Pr., 1990.